

СМЪРТТА И МОМЧЕТО

Западна Африка (Того)

Западна Африка била в безмилостните нокти на страшен глад. Неговият съсухрен гръх шептял над земята, изсушавал посевите и убивал добитъка. Сянката му падала върху селата и се протягала все по-надалече под безпощадното слънце. Местата за водопої се свили и пресъхнали. Калта се спекла, после се напукала. Където и да отигели хората, ги преследвали черни мухи, които изпивали последните капки влага от възлчетата на очите и устата им. Ако гладът бил кралят, мухите били неговите най-верни слуги.

Било жестоко време. Всяка минута от всеки ден станала изнурителна битка да намерят храна, да пробият непреклонната земя за вода, да спасят трагично спаружените

растения. Хората се борели и се молели за гъжг. Знаели, че ще оцелеят. Всичко това им се било случвало и преди.

Но в едно село имало момче, което повече не можело да работи. Не било яло месо толкова отдавна (така мислело), че забравило какъв е Вкусът му. Било уморено от ежедневиения труд, уморено да вижда сляпата решимост, която била застинала по лицата на неговите приятели и роднини. Затова един ден напуснало селото и се вмъкнало в гънглата да си търси късмета или най-малкото, да поднови спомена си за Вкуса на месото.

Три дни вървяло, без да се натъкне дори на някой папагал, който да пусне в гърнето си. Но на третия ден, точно когато се канело да се обърне и пак да се прибере у дома, попаднало на нещо много странно. Имало четиресет-петдесет черни въжета – поне приличали на въжета, – които се стелели по обраслия килим на гънглата. Въжетата минавали и в двете посоки, докъдето му стигал погледът. Следвайки порива си, озадачено какво може да е това, момчето решило да ги проследи и затова тръгнало наляво.

Вървяло повече от една миля, преди да се изясни загадката. Въжетата изобщо не били въжета. А коса. И момчето ги било проследило до главата на техния притежател.

Разбира се, той бил великан. Седял пред една кърпичена колиба (от разстояние момчето объркало колибата с малка планина), потънал в дълбок сън. Великанът бил черен като катран, същия цвят като забележителната му коса, и от това белотата на зъбите му изглеждала още по-искряща. Това били първите неща, които момчето забелязало. Второто, което му направило впечатление, било, че въпреки страшния глад великанът изглеждал завидно добре нахранен.

Момчето тъкмо се чудело дали да остане на мястото си, или да хукне към Вкъщи бързо, колкото го гържат крака-

та, когато доловило движение. Великанът бил отворил очи и разглеждал момчето с нещо като отегчено объркване.

– Какво си ти? – прозинал се той.

– Моля Ви, господарю... аз съм момче – казало то. – Не исках да Ви събудя. Търсех месо.

– Как ме намери?

– Ами... проследих косата Ви.

– Е, добре че не си проследил костенурката ми!

Великанът гръмко се засмял на собствената си шега и от гласа му земята се разтресла. Момчето също се засмяло, макар че не му било много смешно. Но пък, когато някой сто пъти по-егър от теб се пошегува, вероятно е добра идея да се засмееш.

– Ако искаш месо – казал Великанът, щом се успокоил, – ще ти дам. Но ще трябва да си го заслужиш. Ще трябва да останеш тук и да работиш за мен.

И така, момчето останало – метяло и цепело дърва за огъня. А В замяна на тези прости задачи Великанът спазил обещанието си и го хранел с колкото мръвки можело да изяде.

Дошъл момент обаче, когато момчето се затъжило за дома. От месеци не било виждало родителите си и селото, затова помолило Великана за позволение да си вземе кратка почивка.

– Разбира се – отвърнал Великанът. – Но трябва да ми изпратиш някой да заеме мястото ти, докато те няма.

– Ще го направя – обещало момчето и като напълнило торбата си с месо за пътуването, тръгнало през джунглата.

Роднините му се зарадвали, като го видели да се връща, и се удивили колко пълничък и здрав изглежда. Брат му по-конкретно го притиснал да му разкаже какво е станало.

– Ако наистина искаш да знаеш – отвърнало момчето, – мога да ти помогна. Какво ще кажеш да имаш работа, при която срещу най-леките задачи получаваш толкова много месо, че се чудиш какво да го правиш?

– Много ще ми хареса! – възкликнал брат му.

Тогава момчето му разказало за великана и за колибата в джунглата. Братът, естествено, се хванал за възможността да заеме мястото му и веднага потеглил.

– Между другото – попитал той точно преди да тръгне, – как се казва този твой великан?

– Името му е Овуо – отвърнало момчето.

Овуо е западноафриканска гума. И означава смърт.

Цзминали шест седмици, повече от достатъчно време да излекува носталгията на момчето по дома. Бедата у дома била, че още нямало никакво месо и още по-лошо, родителите очаквали момчето да се включи в домакинските задължения, което означавало много по-тежка работа от тази, на която било свикнало при Овуо. Затова един ден то пак си приготвило торбичката и тръгнало след косите обратно към колибата на великана.

Очаквало да види брат си там, но изненадващо, нямало следа от него. Великанът обаче спокойно си седял.

– Той си тръгна преди два дни – обяснил Овуо. – Като теб му стана мъчно за вкъщи. Изненадан съм, че не сте се срещнали в джунглата.

– Мислех, че ще ме изчака – казало момчето.

– Забрави за него! – викнал великанът. – Чаках те да ти кажа нова шега. Знаеш ли онази за Крачиан, Салаган и Зулу?...

Времето минавало приятно, както и преди. Великанът изглеждал напълно доволен, макар че момчето вършело съвсем малко работа. А междувременно ядяло толкова много месо, че госта надебеляло. Но отново радостта му се по-

мрачавала, защото му липсвали родителите и брат му. Затова събрало смелост и попитало Великана дали ще му позволи да замине за втори път.

– Добре тогава! – рекъл Великанът. – Но този път се чудя дали можеш да ми изпратиш младо момиче, което да заеме мястото ти. Всъщност – и тук той намизнал... – имам предвид, да се ожения за нея. Ако изнамериш някое хубаво момиче, ще е добре на жар.

– Казахте... на жар ли, сър?

– Така ли? – Великанът се закашлял. – Имах предвид да се ожения за нея. Искам да се ожения за нея!

Този път момчето се върнало в селото си с леко смътно чувство на безпокойство. Сега го посрещнали с по-малко радост. Защото брат му бил изчезнал. Независимо от това, което казал Великанът, братът така и не се завърнал у дома.

Все пак момчето не споменало Великана – страхувало се, че ще му забранят да се върне в колибата, ако го направи. Единствено когато говорел със сестра си една вечер, споменал Овуо, и по-точно, желанието му да има съпруга.

– Съпруга? – повторила сестрата. – Ако бях съпруга на този Овуо, никога нямаше да ми се налага да работя. Шях да ям месо по цял ден като теб.

– Да, но... – неуверено започнало момчето.

– Как да го намеря? – прекъснала го сестра му.

Въпреки че момчето още се безпокояло за това, сестра му го принудила да ѝ опише пътя на косата и на следващата сутрин потеглила, като взела със себе си една прислужница.

Този път момчето чакало само две седмици, преди да тръгне след нея към колибата на Великана. Обзело го лошо предчувствие, когато заварил Овуо да седи сам и да гризе кокал.

– Връщаш се по-рано – казал Великанът.

– Да – отвърнало момчето. – Сестра ми...

– Не съм виждала нито нея, нито прислужницата ѝ от една седмица – Великанът метнал кокала за рамото си. – Но очаквам да се появят скоро. Вземи си вечеря, момчето ми. Сигурно си огладнял по пътя.

Момчето не било гладно, но кимнало за благодарност и влязло в колибата, където, скрито от слънцето, обикновено висяло месото. Както обикновено подът бил осеян с кости и точно докато стъпвало върху тях, момчето замръзнало на място и легена вълна преминала през тялото му. Очите му щели да изхвъркнат. Косата му се изправила. Кожата на тила му настръхнала и тръпки го побили.

Около една от костите имало гривна от червени мъниста. Момчето щяло да я познае навсякъде, защото лично я било изработило. Някога я гало на сестра си като подарък за рождения ѝ ден.

Същата нощ, още щом се стъмнило, момчето се отдалечило на пръсти от колибата, а после с разтуптяно сърце хукнало през джунглата, блъскало се на сляпо в шубраците и почти не го интересуващо накъде отива. Не спряло, докато не се озвало някак си в селото. Понеже било останало съвсем без гръх, минал един час, докато успее да разкаже на родителите си какво е станало.

Скръбта на селяните от загубата на три живота се примесила с ужас, когато чули как Овуо се е разправил с жертвите си. Като един закрачили през джунглата, понесли пламтящи факли, за да си осветяват пътя. Момчето отишло с тях, защото, макар никога да не го бил споменал, знаело, че е негова вината, и било готово на всичко, за да изкупи грешката си.

Под светлината на факлите стигнали до плитките коса

и както се виели в мрака, сега те приличали повече на змии, отколкото на въжета. Тогава на момчето му хрумнала идея.

– Овуо е прекалено голям, за да се бием с него – извикало момчето. – Нека огънят свърши работата вместо нас.

Като казало това, то хванало една факла и я запратило в косата.

Като горящ фитил косата започнала да съска и да праши и понесла огъня по виеща се пътека през джунглата. Селяните вървели плътно след него. Така се случило, че пристигнали до колибата точно когато Овуо избухнал в пламъци. В един момент кротко спял, в следващия изчезнал в алена преизподня. Крясъците му били като вятъра по време на буря. Но после всичко свършило и само грамадна купчина бял прах показвала къде е лежал.

Обаче, докато ровело из пепелта, момчето се натъкнало на малка бутилка, която Овуо пазел скрита в същата коса, която станала причина за неговата гибел. В бутилката имало само четири капки прозрачна течност и като осъзнало, че каквото и да има вътре, сигурно е магическо, момчето пуснало три от тях да паднат върху костите в колибата на Великана. В миг, за голяма радост на селяните, брат му, сестра му и прислужницата се върнали към живот, явно ни най-малко засегнати от това, че били сдържани, погълнати и смлени.

– Сега... какво да правя с последната капка? – попитало момчето.

– Чакай... – казал бащата.

– Не! – извикала майката.

– Какъв идиот! – завайкали се селяните.

Зашото момчето било обърнало бутилката върху пепелта на Великана.

Всички приковали поглед.

По средата на пепелта се появила локва, която бълбукала и съскала. Снопче пушек гневно се извило нагоре и се усукало на лунната светлина. Бавно, зловещо едно око гобило очертания. То се отворило, после злобно се вторачило в момчето, което се олюляло от ужас.

Но това било всичко. Макар че отварата била гостатъчно мощна да върне човешки живот, тя не успяла да възстанови повече от едно око на великана.

В Того, където е възникнал този мит, хората вярват, че окото още е там и че когато примигне, някой някъде по света умира. И понеже в страната има много прах, то често примизва...

СЪДЪРЖАНИЕ

ИЗИДА И ОЗИРИС	5
<i>Египет</i>	
ПИРАМ И ТИСБА	12
<i>Вавилон</i>	
ПАРИС ОТСЪЖДА	18
<i>Гърция</i>	
СЕДЕМТЕ ЗЪРНА ОТ НАР	33
<i>Гърция (Деметра и Персефона)</i>	
КОЯ Е ПО-ДОБРА ТЪКАЧКА	41
<i>Гърция (Арахна и Атина)</i>	
ИСТОРИЯТА ЗА ПАНФЛЕЙТАТА	49
<i>Гърция</i>	
ПЕТАТА НА АХИЛ	54
<i>Гърция</i>	
КОБИЛИТЕ НА ДИОМЕД	67
<i>Гърция (Херакъл)</i>	
КУТИЯТА НА ПАНДОРА	75
<i>Гърция (Прометей)</i>	
ГЛАВАТА НА ГОРГОНАТА	83
<i>Гърция (Персей)</i>	
ОРФЕЙ В ПОДЗЕМНОТО ЦАРСТВО	94
<i>Гърция</i>	
ЗАГАДКАТА НА СФИНКСА	105
<i>Гърция (Егип)</i>	

ПРОКРУСТ И НЕГОВОТО ВЪЛШЕБНО ЛОЖЕ	109
<i>Гърция</i>	
ОКОТО НА ЦИКЛОПА	112
<i>Гърция (Одисей)</i>	<i>112</i>
НАРЦИС	119
<i>Гърция</i>	
МИНОТАВЪРЪТ	123
<i>Гърция (Тезей)</i>	
ХРЪТКИТЕ НА АКТЕОН	138
<i>Гърция</i>	
РОМУЛ И РЕМ	146
<i>Рим</i>	
ДРАКОНЪТ И СВЕТИ ГЕОРГИ	151
<i>Англия</i>	
ГРЕНДЕЛ	157
<i>Англия (Беоулф)</i>	
ГРОЗНАТА СЪПРУГА	164
<i>Англия (крал Артур)</i>	
НИДУД ЖЕСТОКИЯ	173
<i>Скандинавия (Волунд Ковача)</i>	
СМЪРТТА НА НОРНАГЕСТ	181
<i>Скандинавия</i>	
ОТКРАДНАТИЯТ ЧУК НА ТОР	187
<i>Скандинавия</i>	
ЖЕЛАНИЯТА НА САВИТРИ	196
<i>Индия</i>	

ГОЛЯМАТА КАМБАНА НА ПЕКИН.	203
<i>Китай</i>	
МАЙМУНАТА, КОЯТО ШЯЛА ДА СТАНЕ КРАЛ . . .	209
<i>Китай</i>	
ПЪРВОТО ЗАТЪМНЕНИЕ	213
<i>Япония</i>	
НЕВЕРОЯТНОТО ПЕТНИСТО ЯЙЦЕ.	220
<i>Северна Америка (Шаїен)</i>	
ГЕРИГУЯГУЯТУГО.	224
<i>Южна Америка (Бороро)</i>	
ДЕСЕТЕ ПРЪСТА НА СЕДНА.	230
<i>Северна Америка, Сибир (Инуити)</i>	
ДАДЕН НА СЛЪНЦЕТО	236
<i>Южна Америка (Инки)</i>	
УЛОВЕНОТО СЛЪНЦЕ	240
<i>Полинезия</i>	
СМЪРТТА И МОМЧЕТО	245
<i>Западна Африка (Того)</i>	